

Рисунок Димитър Лалев

Светлана Василева **ЩАСТЛИВА СЪМ, ЧЕ СЪМ ЦИГАНКА**

Странно... Не минава ден от живота ми, в който по някакъв начин да не ми се напомня, че съм циганка, че в България има много цигани. Като че ние сме същества натрапени, ненужни, вредни...

Разбира се, в 90% от случаите се изтъква негативното. Но кой може да ми докаже, че България е повече негова родина, отколкото моя или на всеки роден в нея? Не обичам да контактувам чрез листа и перото. Нужни са ми очите на другия. Да застанем един срещу друг и да видим тогава кой и с какво е по-различен... Сега ми се за оня стих: „Колко много иска човек, а колко малко му трябва...“ „Колко малко ни трябва на нас, двукраките мислещи същества, „венецът на Божието творение“ - да погледнем в очите на другия, да му подадем ръка и тогава... енергиите ни ще се слепят и космическото пространство ще се слее със земното, за да го прочисти от черните мисли.

Щастлива съм, че съм циганка, че съм потомка на свободни хора. На тази свобода са се възхищавали класици като Чехов, Пушкин, В. Юго, Гарсия Лорка, Радой Ралин. И хилядите „драсканици“ на журналистчета-еднодневки и тем подобни не могат да засенчат това мое чувство.

Моите прадеди отдавна са открили красотата на нашия общ дом - Земята и затова са се пръснали по нея, не признавайки граници - също като птиците. Ходейки боси, за да я усещат по-близка, а не защото са бедни, както някои мислят. Бедни ли са хората, които могат да запееят по всяко време, във всяка ситуация - и в мъка, и в радост; бедни ли са тези, които с изящни движения на тялото усещат и предават звуците на майсторите-свирачи?

Бедна е България! Вехне милата, толкова красива и млада. А се опитваха и траки, и славяни, и прабългари от далечна Азия и узи, печенеги и ава-

ри, маджари, византийци, турци и руснаци... да я обогатяват, оставяха плодовете си, кръвта си, мъдростта си...

Да опитаме от магията на циганина, който през всичките тези години е бил неин верен син, но несправедливо пренебрегван - свободния му дух, песента му, силата на любовната страст, първичността му, присъща на чистото дете. Тези му качества не е оценявала майка България, защото другите ѝ деца са виждали в него само „различия“, „черния“, „неспособния да се защитава“, търпеливо чакащ някой и на него да му обърне внимание. Същата участ като на Грозното патенце на Андерсен. Всички го познаваме добре и докато четем, заедно с него - Грозното патенце - изживяваме мъката му. Но като затворим книжката с приказки забравяме основното послание, основната идея на Андерсен... Не заставаме ли на страната на черните и онеправдани герои на Хариет Бичер Стоу, докато „сме в чичо Томовата колиба“. И с колко сълзи напояваме страниците. А като затворим книгата, сякаш всичко остава там в нея.

В годините на социализма се опитваха да ни направят всички атеисти, да ни отнемат вярата в Бога, защото... „Кой е видял Бога?“, „Кой е разговарял с него?“. И в това време с лекота цензурираха и променяха всичко, което според тях - предали са децата на България, е вредно и опасно: дрехи и носии, езици и диалекти, обичаи и традиции, имена, дарени с любов, литературни творби дори на класици, които не бяха сред живите. В „Занемели камбани“ на Елин Пелин главната героиня, която с боси, мръсни крака влиза в блестящата от чистота църква, за да се помоли на Богородица за болната си рожба, вече не е циганка, а обикновена селянка. Та Елин Пелин е майстор разказвач на преживени от него истории. Опасно е такъв колос да открива човешки добродетели у една циганка.

Неудобно беше в пресата или в ефира да се признае, че Сули Сеферов талантливо и гениално е живописал сцени от махалата, в която е отрасъл. Затова се говореше, че е неповторим познавач на българското село, пък той дори да не е от село. Михаил Кремен, авторът на „Романът на Яворов“ и негов добър приятел, цитира родителите на Мина: „Няма да те дадем на този циганин“. В следващи издания на романа това изречение отпада. Може би е безумство в българската литература да се признае таланта на циганина, пък нищо, че и той е син на майка България.

Примерите могат да продължат до безкрайност. Но ето как на поколения наред се внушава омраза, нетърпимост, ненавист към „другия“, „различния“.

И все пак аз няма от какво да се срамувам. Нека се срамуват тези, които доведоха „родителите си“ до просешка тояга, които не мислят за децата си, които унищожиха интелигенцията си, които мислят, че са единствени във Вселената и се срамуват да погледнат в очите на „другия“, да му повярват и да му подадат ръка!

Откъси от това есе бяха публикувани за пръв път в бр. 3-ти на „Правата на ромите във ФОКУС“, бюлетин на Проект „Права на Човека“